

Ako to súvisí s nadaním?

Mali by ste tliekať silným stránkam vášho dieťaťa? Ohriňať nos nad jeho slabosťami? V žiadnom prípade! Výkon je z hodnotového pohľadu niečo úplne iné ako podľa kritérií spoločnosti zameranej na výkony!

Výkon, ktorý si zaslúži naše ocenenie, je vždy vo vzťahu k podmienkam, v ktorých sa dosiahol. Keď zapláva osoba s amputovanou nohou 800 metrov, je to väčší výkon, než keď zapláva svalnatý športovec 8 000 metrov. Skutočný ľudský výkon je vždy pozoruhodné znamenie, ktoré vykoná človek seba samému. Keď zostane alkoholik pol roka triezvy, je to naozajstný výkon. Ak zostane bývalý väzeň rok čestný, je to super výkon. Keď zostane záletník verný svojej žene, je to obdivuhodný výkon. Pred takými ľuďmi sa treba čo najhlbšie skloniť. Možno nie je žiaden výkon ist životom bez opilstva, krádeží alebo sexuálneho vystatovania sa, pretože by to mala byť samozrejmosť. Pre niektoré skupiny ľudí je to však veľkolepé, lebo si musia tieto zdanlivé samozrejmosti ťažko vybojovať. Nevieme dostatočne odhodnotiť ich „ťažkosti“.

Späť však k talentovým profilom detí. Vychádzajme z toho, že jazykové nadanie dieťaťa je nízke. Keď prinesie z angličtiny dieťa domov trojku,

znamená to, že sa veľa učilo a cvičilo, aby vyrovnalo svoju slabosť. Zaslúži si uznanie. Dajme tomu, že to isté dieťa má mimoriadny vzťah k číslciam. Keď príde domov s dvojkou z matematiky, znamená to, že bolo trochu lenivé, lebo ľahko mohlo získať jednotku. Omylom sa však môže stať, že rodičia ho vyhradia za trojku z angličtiny a uspokojia sa s dvojkou z matematiky.

Ďalší chybný variant je tento: Jakub je technicky veľmi nadaný. Ján nemá talent na techniku. Jakub má z fyziky jednotku. Ján dostal z fyziky trojku. Rodičia vyčítajú Jankovi, že nedoniesol, tak ako Jakub, z fyziky jednotku. Pre Jakuba je ľahké chápať mechanické spojitosť, naproti tomu pre Janka je ťažké pochopiť základné pojmy fyziky. Čo bolo v skúške pre Jakuba „detskou hrou“, bolo pre Janka bezmála „vykonaný zázrak“.

Pouvažujme, čo sa deti naučia pri takýchto rodičovských omyloch. Pri predmetoch, v ktorých sú nadané, sa naučia, že úsilie sa nevypláca, pretože tak či tak aj pri polovičnej námahe získajú potešujúce hodnotenie. Pri predmetoch, v ktorých sú menej nadaní, sa naučia, že snaha sa nevypláca, lebo tak či tak neuniknú nelichotivému hodnoteniu. Chceme, aby mali takúto mienku? Určite nie! Deti sa majú namáhať, a síce konštruktívnym spôsobom. Zo svojich talentov sa majú tešiť a pre svoj nízky talent nemajú rezignovať. Zásada teda znie: podporovať deti v ich silných stránkach a aj vyžadovať, aby na nich pracovali, byť im podporou pri ich slabostiach a oslavovať aj najmenšie zlepšenie.

Samozrejme, učitelia nemôžu brať do úvahy pri hodnoteniach talentové profily svojich chránencov. Musia použiť na všetkých žiakov rovnaké meradlo. Známkou jeden na vysvedčení hovorí len o tom, že žiak ovláda isté množstvo učiva. Či to žiakovi vďaka jeho veľkému talentu „spadlo z neba“, alebo to získal v pote usilovnej práce (čo by bol väčší ľudský výkon), nezohráva veľkú rolu. A ešte niečo škola nevie: nevie pomôcť deťom pri extrémnych talentoch. Nie je schopná pri výrazných slabostiach ustavične opakovať obsah učiva ani sa nemôže zaoberať výraznými silnými stránkami (Čo môže robiť jednoduchý učiteľ hudby s malým Mozartom v triede?). Učebný plán školy ráta s viac či menej priemernými schopnosťami detí, ktoré zakaždým zapadajú do daného typu školy.

To, čo nevie ponúknuť škola, patrí do zodpovednosti rodičov. Nemajú brať vážne známky zo školy, ale rozvojový potenciál svojich detí. A nikdy sa nemajú porovnávať s inými rodičmi ani svoje deti s inými deťmi, ani nie so súrodencami, a dokonca ani s jednovaječnou dvojčkou, pretože každá osoba je výnimočná a jedinečná v celkovej histórii stvorenia!

O nízkom nadaní

Každý človek má svoje malé talenty. Existujú síce „majstri sveta“, ktorí si so všeličím poradia, napriek tomu môžeme každého z nás postaviť do nejakej životnej situácie, v ktorej zlyháme. Dospie-

lí sa radšej vyhýbajú príležitostiam, v ktorých by prišlo k zážitkom zlyhania. Mladá pani domáca, ktorá je nešikovná vo varení, nezorganizuje žiadny večierok, na ktorom by musela pohostiť mnoho hostí. Muž s dvomi ľavými rukami sa nebude zaoberať výrobou zariadenia do bytu. Žiak si však nemôže vybrať svoje školské predmety (odhliadnuc od školských špecializácií). Tu i tam musí byť vystavený konkurencii nadanejších kamarátov a musí zniesť karhanie učiteľa. Ak nie je v nesprávnej škole (to znamená celkovo preťaženej), potom sa to stane len v malom množstve predmetov. Napriek tomu to nahľadá jeho psychiku. Tak ako vieme z dyslektickej terapie, existuje plne zmysluplná profesionálna pomoc, prípadne vhodné cvičebné programy. Najvýhodnejšie sú krátke, nenútené jednotky roztrúsené počas týždňa, ktoré ponúkajú pomoc. Rodičia, ktorí sa so svojím dieťaťom tešia, keď prijme tieto ponuky, sprostredkujú posolstvo: „Buď pokojný, človek nemusí všetko vedieť. Čo je bezpodmienečne potrebné, to zvládneme, a nie je žiadna hanba dať si pri tom pomôcť.“

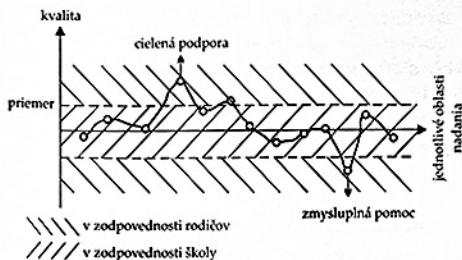
O vysokom nadaní

Každý človek má talenty a silné stránky a je pozvaný, aby ich využíval vo vlastný i v cudzí prospech. Na odplatu mu poskytujú zdravé sebavedomie, životnú odvalu, úspechy a osobné naplnenie. Čo robíme dobre, robíme aj radi. Stane sa, že ľudia, ktorí sú postavení na správne miesto, sa vkladajú

so švungom a elánom do úlohy, ktorá im bola pridelená, a vo svojej produktivite nepoznajú takmer žiadne obmedzenia. Ak už niekoho ako dieťa podporujú práve v oblasti, ktorá zodpovedá jeho talentu, vyhral v lotérii. Pretože potom ho život nemôže takmer vôbec zabrzdiť, ako to vieme o niekoľkých známych génoch, ako aj jednoduchých osobnostiach, ktoré sa vypracovali s pretrvávajúcim nadšením v ich obľúbenej oblasti.

Je smutné, že rodičia sa väčšinou viac snažia kompenzovať výkonnostné deficity svojich detí, než podporovať ich kľúčiace záujmy. Zamestnávajú deti mimoriadnymi aktivitami, ktoré ich nezaujímajú, tiež neprináša plody. Samozrejme, musíme prejsť fázou hľadania, v ktorej sa deti zoznámia s najrôznejšími voľnočasovými aktivitami. Na konci však majú ísť „bobry“ do plaveckého krúžku, „speváci“ do chrámového zboru, „pedanti“ do modelárskeho kurzu, „prírodní chlapci a dievčatá“ ku skautom, „fanúšikovia jazykov“ na prázdniny do zahraničia alebo „deti zaujímavé sa o chémiu“ do laboratórneho kútika v pivnici. Či pri tom vyjde škola trochu nakrátko? Možno. Predsa je to hodné rizika. Človek sa musí nepretržite zapracovávať do sveta kreatívne so svojimi silnými stránkami, a keď sa to učil od mala, otvorí mu budúcnosť svoje cesty. Radosť bude jeho sprievodcom na cestách.

Talentový profil dieťaťa

Pogratulujte vášmu dieťaťu za to najdrobnejšie, čo sa mu napriek slabosti podarilo, a umožnite mu to najlepšie, čo potrebuje na rozvoj svojich silných stránok. Bude mať výrazne menej ťažkostí v škole.